

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

17649
Gk-119

Sayı : 43728771-610.00/ 2788
Konu : 7/17648 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi

ÇOK İVEDİ

61 MAYIS 2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: (a) Türkiye Millet Meclisi Başkanlığının 26.02.2013 tarihli ve KAN.KAR.BŞK.
43452547-120.00-7/17648-180217 sayılı yazısı.

(b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 04.03.2013 tarihli ve
31853594-610-2-3478-1276 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazıyla Başbakanlığa iletilen, ilgi (b)'de kayıtlı yazıyla Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması talep edilen İstanbul Milletvekili Sayın Mahmut TANAL'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği 7/17648 esas sayılı yazılı soru önergesinde yer alan hususlar ile ilgili bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :

1- Soru önergesine ilişkin cevaplar
(3 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :

- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bilgi :

- Başbakanlığa

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yücetepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

sozdemir@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://dpteb.dpt.gov.tr/Sorgu> adresinden 98VH-A8V2-8A11 kodu ile yapılabilir.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ MAHMUT TANAL'IN YÖNELTTİĞİ 7/17648 ESAS
SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİYLE İLGİLİ CEVAPLAR:**

Soru 1:Sosyal amaçlı kamu harcamalarının sebebi nedir?

Cevap 1:Kamu sosyal harcamaları sosyal alanda ortaya çıkan ihtiyaçların karşılanması yoluyla bireylerin refah düzeylerinin artırılmasını amaçlamaktadır. Sosyal alandaki ihtiyaçlar özellikle eğitim, sağlık, konut, sosyal güvenlik gibi ihtiyaçları ifade etmektedir.

Soru 2:Sosyal amaçlı kamu harcamalarının gelir eşitsizliği gidermede rolü var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?

Cevap 2:Bir ülkede oluşan milli gelirin ülkedeki bireyler arasındaki dağılımı iki aşamada gerçekleşmektedir. Birinci aşamada, ülke ekonomisinin kendi süreç ve mekanizmaları gelirin dağılımını belirlemektedir. İkinci aşamada, devlet topladığı vergiler ve yaptığı harcamalarla gelirin yeniden dağılımını sağlamaktadır. Buna göre, devletin yaptığı sosyal harcamalar gelirin yeniden dağılımını belirleyen önemli faktörler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla, kamu sosyal harcamaları gelir eşitsizliğini gidermede önemli bir araçtır. Sosyal harcamaların bir kısmı gelir dağılımına dolaylı etki ederken (eğitim, sağlık, konut gibi alanlara yönelik harcamalar), bir kısmı ise doğrudan etki etmektedir (sosyal yardım ve sosyal sigorta harcamaları gibi).

Ülkemizde son yıllarda sosyal harcamalarda önemli bir artış gerçekleşmiştir. 2002 yılında sosyal harcamaların GSYH'ye oranı yüzde 13,5 iken, bu oran 2011 yılında yüzde 16,7'ye yükselmiş olup, 2013 yılında ise aynı oranın yüzde 17,8'e çıkması öngörülmektedir. Sosyal harcamalardaki artışa benzer biçimde gelir dağılımında da bir iyileşme olduğu gözlenmektedir. Bu durumun en iyi göstergelerinden biri, ülkelerin gelir dağılımı eşitsizliğinin bir göstergesi olarak kabul edilen Gini katsayısının ülkemizde son yıllarda düşme eğiliminde olmasıdır. 2003 yılında 0,42 olan Gini katsayısı 2006 yılında 0,40 2011 yılında ise 0,38 olarak hesaplanmıştır. Benzer biçimde alt gelir gruplarının toplam gelirden aldıkları paylarda da bir iyileşme gözlenmektedir. 2003 yılı verilerine göre, en zengin yüzde 20'lik gelir grubu en yoksul yüzde 20'lik gelir grubunun 8 katı gelire sahip iken, bu oran 2011 yılında 7'ye düşmüştür.

Soru 3: Türkiye sosyal harcamalar yönünde OECD ülkeleri arasında kaçınıcı sıradadır?

Soru 4: Sosyal amaçlı kamu harcamalarının ülkemizde ve OECD ülkelerinde tek tek belirtmek üzere yüzdelik bazda yatırım oranları nelerdir?

Cevap 3-4: OECD'nin sosyal harcamalarla ilgili istatistiklerinde Türkiye verisinin bulunduğu son yıl 2009 olup, bu verilere göre Türkiye dolar bazlı satınalma gücü paritesine göre toplam sosyal harcama tutarı açısından İsviçre hariç 33 OECD ülkesi içerisinde 31'inci sıradadır. Diğer taraftan, yukarıda da ifade edildiği gibi, ülkemizde sosyal harcamalar 2003'den itibaren artma eğiliminde olup, 2009 yılı sonrasında da bu eğilim devam etmiştir. Nitekim, Yıllık Programlarda takip edilen ve eğitim harcamalarını da içeren toplam sosyal harcama rakamlarına bakıldığında, 2003 yılında sosyal harcamalar GSYH'nin yüzde 14,3'üne karşılık gelirken, bu oranın 2011 yılında yüzde 16,7'ye yükseldiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, söz konusu toplam sosyal harcama rakamına sosyal hizmet harcamaları da ilave edildiğinde bu oran yüzde 17'ye ulaşmaktadır. Söz konusu oran, devletin sosyal alandaki faaliyetlerinin geliştiğine ve iyileştigiğine işaret etmektedir.

OECD Ülkelerinde Satınalma Gücü Paritesine Göre Toplam Sosyal Harcama Tutarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

(Kişi Başı, Dolar)

Ülkeler	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2009
Lüksemburg	2.681	3.803	5.824	8.090	11.208	15.594	19.556
Norveç	1.614	2.543	3.994	5.516	7.699	10.283	12.742
Danimarka	2.469	3.425	4.646	6.654	7.601	9.205	11.564
Avusturya	2.361	3.459	4.624	6.246	7.684	9.130	11.308
İsveç	2.871	4.384	5.845	7.011	7.948	9.507	11.135
Belçika	2.408	3.605	4.654	5.902	6.998	8.545	10.912
Fransa	1.977	3.351	4.333	5.942	7.223	8.903	10.800
Finlandiya	1.622	2.891	4.246	5.773	6.222	8.031	10.507
Almanya	2.563	3.636	4.672	5.992	6.854	8.492	10.013
Hollanda	2.449	3.334	4.512	5.136	5.811	7.280	9.526
İrlanda	1.034	1.858	2.276	3.273	3.871	6.230	9.386
İtalya	1.657	2.682	3.513	4.205	5.958	7.029	8.966
ABD	1.577	2.280	3.083	4.236	5.034	6.700	8.713
İngiltere	1.411	2.361	2.749	3.990	4.908	6.837	8.366
İspanya	1.058	1.633	2.649	3.426	4.298	5.775	8.351
Kanada	1.557	2.658	3.546	4.317	4.734	6.023	7.327
Japonya	900	1.466	2.168	3.248	4.251	5.690	7.277
Avustralya	1.065	1.722	2.325	3.580	4.858	5.796	7.131
Yunanistan	838	1.647	2.073	2.548	3.526	5.148	7.015
İzlanda	..	..	2.929	3.534	4.399	5.719	6.782
Portekiz	531	711	1.377	2.222	3.358	4.924	6.372
Yeni Zelanda	1.444	2.165	3.115	3.262	4.005	4.556	6.202
Slovenya	..	..	..	0	3.821	4.953	6.131
Çek cumhuriyeti	..	..	1.907	2.331	2.969	3.978	5.304
Macaristan	..	..	..	..	2.463	3.817	4.822
İsrail	..	..	..	3.283	4.032	3.784	4.380
Slovakya	..	..	..	1.560	1.966	2.636	4.231
Polonya	..	..	894	1.693	2.167	2.898	4.070
Estonya	..	..	..	..	1.375	2.164	3.966
Kore	..	..	230	416	829	1.482	2.610
Türkiye	93	131	332	399	..	1.125	1.851
Şili	..	..	484	851	1.226	1.276	1.741
Meksika	..	104	226	326	532	862	1.183
İsviçre	1.906	2.758	3.292	4.653	5.644	7.158	..
OECD-Toplam	1.341	2.061	2.812	3.720	4.598	5.927	7.605

Soru 5: Anayasamızda Türkiye Cumhuriyeti Devleti sosyal bir hukuk devletidir. Yazıyor olsa da üç ve dört numaralı sorularımıza verilecek cevapta veriler bunun tersini söylüyor mu? Bu durumun iyileştirilmesini, düzeltilmesini düşünüyor musunuz?

Cevap 5: Türkiye Cumhuriyetinin sosyal devlet olma niteliği devletin, bireylerin refah düzeylerini artırmaya yönelik olarak yürüttüğü/desteklediği faaliyetlerin en temel çıkış noktasıdır. Devlet, bireylerin sosyal alandaki ihtiyaçlarını gidermeye yönelik olarak eğitim, sağlık, konut, sosyal güvenlik gibi pek çok alanda faaliyet yürütmekte ve bu alanda yürütülen faaliyetlere destek vermektedir. Gerek toplam kamu sosyal harcamalarında gerekse bu harcamaların GSYH'ya oranlarında 2003 yılından bu yana gerçekleştirilen artış, devletin sosyal alandaki faaliyetlerinin geliştiğini ve iyileştiğini göstermektedir. Nitekim toplam sosyal harcamaların artmaya devam ederek 2013 yılında GSYH'nin yüzde 17,8'ine ulaşması da Türkiye Cumhuriyetinin sosyal devlet olma niteliğinin korunduğuna yönelik kararlılığını sürdürüldüğünü göstermektedir.

Bu doğrultuda, önümüzdeki dönemde sosyal koruma ağının nüfusun tümünü kapsayan, etkin bir yapıya kavuşturulması, sosyal yardım ve hizmetlerin sunumunda etkinliğin sağlanması amacıyla bu alandaki faaliyetlerin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda; sosyal yardım ve hizmet alanında ihtiyaca en uygun desteğin verilmesi amacıyla aile odaklı ASDEP modelinin uygulanmaya başlanması, korunmaya muhtaç çocuklar için alternatif bakım (aile yanında bakım, koruyucu aile, çocuk evi ve sevgi evi modelleri) modelleri uygulamasının yaygınlaştırılması, yaşlılara yönelik kurumsal ve alternatif bakım hizmetlerinin geliştirilmesi, dezavantajlı kesimler için eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal güvenlik gibi temel hizmetlere erişilebilirliğin artırılması planlanmaktadır. Ayrıca bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesini teminen, nitelikli personel ihtiyacının giderilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Soru 6: Türkiye kamu harcamalarında en düşük ülkelerden midir?

Cevap 6: Türkiye'de kamu harcamalarının GSYH'ya oranı OECD ortalamasına göre düşük görünmesine rağmen, Türkiye'nin genel devlet harcaması seviyesinin yeterli, sağlıklı ve sürdürülebilir olmasının yanında son dönemde yükselen bir trend gösterdiği görülmektedir. Kamu harcamalarının düzeyinde ülkelerin nüfus yapısı, kamu gelir-harcamalarının yapısı ve bunun GSYH içindeki payı gibi etkenler belirleyici olmaktadır. Türkiye'nin genç bir nüfus yapısına sahip olması sebebiyle başta sosyal güvenlik harcamaları olmak üzere sağlık vb. harcamaları OECD ülkelerine göre düşüktür. Bu kapsamda kamu harcamalarının seviyesinden ziyade kamu harcamalarının etkin kullanıp kullanılmadığı daha fazla önem arz etmekte olup, ülkemizde bu konuya gerekli hassasiyet gösterilmektedir.